

PiVOLKA: BİLİM, PSİKOLOJİ VE DİĞER HER ŞEY

Doğan Kökdemir
dogan@kokdemir.info
Başkent Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

2002 yılının Mayıs ayında, sonradan birleşen iki laboratuvarın (Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Araştırmaları Laboratuvarı ve Davranış Araştırmaları Laboratuvarı) gönüllüleri, PiVOLKA'nın 0 (sıfır) numaralı tek sayfalık sayısını fotokopi ile çoğaltıp üniversite öğrencilerine ve akademisyenlere dağıttı. Sıfır numaralı bu tek sayfalık dergide aslında hiçbir şey yoktu ya da başka bir açıdan bakarsanız her şey vardı. Dergi, adını neden PiVOLKA olarak seçtiğini anlatırken **Pi** sayısından, **VOL**voks kolonisinden ve **KA**radeliklerden bahsediyordu.

Her iki laboratuvarın çoğunluğunu farklı bölümlerden gelen gönüllü öğrenciler oluşturuyordu ve bu öğrencilerin (ve de laboratuvardaki akademisyenlerin) hiçbiri PiVOLKA'nın ismini aldığı bu üç alan hakkında uzmanlığa sahip değillerdi. Bugünden 15 yıl öncesine bakınca, o grubun aslında *meraklı* ve *heyecanlı* olmak dışında öne çıkan bir özelliği olduğunu iddia edemiyorum. *Merak* ve *heyecan*, kuşkusuz başka konularda da önemlidir ama sanırım bilimsel çalışmaların olmazsa olmaz özellikleri olarak duruyorlar. İlk filozoflardan günümüz bilim insanlarına kadar çağlar boyunca bilime yön veren büyük isimlerin bu iki özelliği de fazlasıyla sahip oldukları söylemek herhalde pek de yanlış olmayacaktır. Üniversite eğitimi ise çocuklukta bize yapışık olan ama her nedense birara kaybettiğimiz *merak* ve *heyecan* duygusunu yeniden hayata döndürmek için elimizdeki son şans. PiVOLKA, bu şans, kendi gücü oranında önce üniversite öğrencilerine sonra da tüm topluma yayma idealine sahip olarak doğdu. Yaptığımız ilk toplantıları dün gibi hatırlıyorum; gerçekten büyük bir ideal vardı ve belki de her şeyi değiştirebileceğimize, özellikle bilimsel düşünmeyi hakettiği yere getirmek için ciddi bir katkımız olacağına emin olarak yola çıkmıştık. Sonra keşfettiğimiz şey aslında daha eğlenceliydi. Bilimle uğraşmanın, bilim yapmanın, bilimi düşünmenin kendisi zaten

yeterince büyük bir ödül. Dünyayı değiştirmek gibi bir amacımız olması gerekmez, bilimin kendisi o kadar büyük ve eğlenceli ki, isteseyiz de istemeseyiz de dünya-*nız* değişiyor zaten. Bu açıdan PiVOLKA daha sıfırcı sayısı ile bizi mutlu etmeyi başarmıştı.

Aradan 15 yıl geçti. PiVOLKA büyüdü. Bilimsel çalışmalarda kaynak olarak gösterilmeye başladı ama zaman zaman yayınına ara verdi, hız kesti, daha sonra daha büyük aralar verdi... ve bir müddet belki de unutuldu. Bu arada kurucu laboratuvarlar birleşti, Eleştirel-Yaratıcı Düşünme ve Davranış Araştırmaları (ELYADAL) ismini aldı ve bu laboratuvar 2008 yılında Başkent Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nün kuruluşunu gerçekleştirdi. ELYADAL halen aynı bölümde faaliyetlerini sürdüren bir laboratuvardır.

Şu anda elinizde tuttuğunuz PiVOLKA, hedefleri açısından olmasa da teknik olarak eski PiVOLKA'lardan farklı. Çünkü PiVOLKA, artık fotokopi ile çoğaltılan, zaman zaman basılan zaman zaman ara verilen bir dergi statüsünden çıktı. Yılda 4 sayı olarak yayımlanacağını taahhüt eden, ISSN numarasına sahip, "gerçek" bir dergi oldu. PiVOLKA'nın daha güçlendiği açık ama bu geçen 15 yıl içinde dünyada ve Türkiye'de bilim güçlendi mi... bundan çok emin değiliz. Bir yandan Nobel ödülü sahibi Aziz Sancar gibi bilim insanları bizi gururlandırırken, Mars'ta kolonileşme haberleri, Pluton'un aşk dolu fotoğrafları bizleri heyecanlandırırken diğer yandan hemen hemen bütün bilimsel ve eğitim tabanlı sınıflandırmalarda ülke olarak son sıralarda yer alıyor olmamız, işlerin çok da iyi gitmediğinin bir işareti gibi. Her olumsuzluğu örnek olarak vermemize belki çok gerek yok ama sadece evrim kuramı üzerindeki tartışmaların 2017'de bile hâlâ "... o zaman maymunlar neden insana dönmüyor şimdi..." ötesine geçememesi, sahte inançların hiç mevzi kaybetmemiş olması, üniversite öğrencilerinin garip bir şekilde fal ve burç bağımlısı olması biraz karanlık bir tablo çizse de bilimin, bilimsel yöntemin, eleştirel düşünmenin tam da böyle zamanlarda bize gerekli olduğunun farkındayız.

Bilim tarihine baktığımızda hep aynı manzarayı görürüz: Kocaman, sürekli bağırın ve bu yüzden de haklı olduğuna inanılan karanlık bir cehalet, eninde sonunda doğruya, bilime yenilir. Bilim her zaman bizi mutlu etmez ama her zaman haklıdır.

Yıllar önce Galileo'nun dediği gibi: Eppur si muove! (Yine de dönüyor!)

Başkent Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

PIVOLKA

YIL 1, SAYI 0 05 / 2002

PIVOLKA Hakkında

PIVOLKA, Başkent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde faaliyet gösteren Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Araştırmaları Laboratuvarı'nda (ELYAD) ve Davranış Araştırmaları Laboratuvarı'nda (DAL) araştırmacı olarak çalışan kişilerin yayına hazırladığı bir bültendir.

Bu bültenin amacı laboratuvarların çalışmaları hakkında bilgi vermek ve bilimsel gelişmeleri hem laboratuvar çalışanları ile hem de diğer ilgilenenlerle paylaşmaktır.

Neden PIVOLKA?

Araştırma grubunun kuruluş aşamasında genç araştırmacıların birbirilerine alışmasına sağlamak ve grup çalışması hakkında deneysel gözlem yapabilmesine olanak sağlamak amacıyla çalışma grupları oluşturuldu.

Bu grupların seçiminde, araştırmacıların hiç birinin tam olarak bilgi sahibi olmadığı konuları seçmesi grup formasyonu açısından önemliydi

Bu nedenle **PI** sayısı, **VOL**vox kolonisi ve **KARA** delikler ilk

çalışma konuları olarak seçildi.

PIVOLKA ismi bu grupların ilk hecelerinden oluşmaktadır.

PIVOLKA, Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Araştırmaları Laboratuvarı ile Davranış Araştırmaları Laboratuvarının ortak yayınıdır.

Elinizde tuttuğunuz bu bülten tanıtım özel sayıdır.

GELECEK SAYIDA

- *Pi sayısının "gizemi", tarihsel ve sosyal yansımaları.*
- *En ilginç mikroskopik canlılardan birisi olan Volvox'lar hakkında bilgiler.*
- *Karadelikler: Uzayın boşluğundan düşüncenin merkezine yolculuk.*

ELYAD

DAL

LABORATUVAR ARAŞTIRMA TAKIMI

Tugba Alan	Evren Işık	Ayşegül Özgün
Zuhal Aslan	Güler Işın	Emel Parlak
Beyza Bermant	H. Kemal İter	Burcu Ülkür
Okan Cem Çırakoğlu	Hanife İpek	Zuhal Yeniçeri
Zeynep Dedekargınoğlu	Ergün Kayabaş	İbrahim Deniz Yeşil
Kürşad Demirutku	Doğan Kökdemir	Gülin Yoğurtcuoğlu
Deniz Gültekin	Tülin Öngel	

PIVOLKA, Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Araştırmaları Laboratuvarı ile Davranış Araştırmaları Laboratuvarı'nın ortak yayınıdır.